



GENERALITAT DE CATALUNYA

PRESIDÈNCIA

COMISSARIAT DE PROPAGANDA

Avinguda 14 d'Abril, 442 bis : BARCELONA : Telèfon 82215

COMUNICAT DE PREMSA

ESPERANTO - EL DONO

Nº.16.

Barcelono, 5/VI/1937.

LA DEFENDO DE LA GRANDAJ IDEALOJ DE LA LIBERAJ POPOLOJ.

(Per leklaroj de la Prezidanto Companys)

Dum malmulte da tempo ni suferis la barbaran bombardon de Barcelona, la atakon al niaj ŝipoj en laŭleĝaj akvoj kaj lastatempe la bombardon de Almería per germanaj militŝipoj.

Oni volis malfortigi la nunan Registaron de la Respubliko per la supozo, ke ĝi inklinus sin al la akcepto de interkonsentaj formuloj kaj pritrakeblecoj kun la faŝistoj, kiuj nur estas instrumentoj de la internacia faŝismo. La certa malvenko de la ribelintoj ŝajnas nun stimuli al tute malkaŝa agado de ĝiaj eksterlandaj gvidantoj. Ciutage prezentiĝas kun pli larĝaj kaj grandiozaj aspektoj nia batalo por la defendo de la grandaj idealoj de ĉiuj liberaj kaj demokrataj popoloj el la mondo.

Dum la okazantaĵoj disvolviĝadas, estas necese, ke ni plifortigu niajn virtojn per la propra grandiozeco, kiun nia batalo signifas. Oni devas rapide gajni la militon.

La krimaj atakoj de la eksterlandaj nacioj okazigis la renaŝkiĝon de la landovolo, kiu sin manifestis tuj kaj kun forta decido antaŭ la travivanta teruran konvulsion, kies respondeculoj estas la faŝistoj, kaj ili estos ankaŭ respondecaj pri la teruraĵoj devenitaj kaj pri tiuj, kiuj povos deveni el tiu invadomilito, kiun ili preparis kaj kontraŭ kiu ni nin defendas.

Nia ofero ne estos senfruktodona, ĉar estos malaperintaj la kastoĵoj de la monarĥia Hispanujo, kiuj havis la landon submetita, kaj ni estos farintaj la fundamentojn de vera popola Respubliko.

Katalunujo malsatas la perfortoĵojn, estas bona politiko de kontraŭ-faŝista defendo kaj respondeco eksciti la denaturajn virtojn de nia popolo, hodiaŭ forte kunligita, pli ol iam, per devaj stimuloj kaj emocia frateco kun la sorto de la respublikana Hispanujo.

LA HEROA ANTAŬENIRADO DE NIA POPOLARMEO AL SEGOVIA.

La militaj operacioj statas tre malbone por la ribeluloj. Haltigita la faŝista ofensivo al Bilbao, la ribelula panoramo ne estas nur malbona, sed malespera. En la ĝenerala daŭro de la operacioj estas nek unu esperiga signo por ili. Haltigitaj en Madrido. Haltigitaj en Bilbao. Haltigitaj en An-

No. 16:

daluzio kaj ŝtopitaj en Aragono, kaj ĝuste tio okazas proksimume dekunu monatoj de la faŝista militistaĵo, kaj en plej bona epoko de la jaro por komenci grandajn militajn operaciojn.

La rapidigaj helpkrioj de Franco tra diplomata vojo decidigis al la faŝistaj nacioj, kiuj dekomence helpas lin, agi tute malkaŝe kontraŭ la hispana Respubliko surpaŝante la internaciajn rajtojn de la popolo. Tiuokaze, Germanujo situis sin en vera ribeliĝo kontraŭ la Komitato de Neinterveno. Pro tio, Germanujo, vidante perfekte la ĥaosan kaj malesperan situacion de la Komitato de Salamanca, politike profitas la justegan bombardon de nia aviacio kontraŭ la ŝipo "Deutschland", efektivas sian internacian atakagon kontraŭ la urbo Almería, kaj tuj ekŝiĝas, kune kun Italujo de la Ne-intervena Komitato, ĝuste por intenci-se ili povas-alifoje helpi senhonte, kiel antaŭe, al la faŝistoj kaj vidi se tiamaniere estas eble modifi la nacian panoramon de la milito. Tiu kaj ne alia estas la vera signifo de la germana atako al la haveno de Almería. Do, ni estas, en la internacia aspekto, kiel antaŭ la konstituo de la Komitato de ne enmiksiĝo. Ĉiuj kun la manoj liberaj.

Kompreneble, ke la afero sufiĉe ŝanĝiĝis favore al ni. La faŝistoj restis kontraŭ la pordejoj de Madrid, kiam siaj celoj estis ĝian tutan posedon. Ili restis sen eni Bilbao'n, kaj nun, per tiaj internaciaj faroj, ili pretendas levi la moralon de siaj ellaciĝintaj bandoj pro tiom da malsukcesoj dum malmulte da tempo.

Dume, la proleta armeo malŝatante tiom da intrigo, daŭrigas donante baton post baton al la malamiko kaj venkege antaŭeniras tra kastiljaj teroj al Segovia.

Niaj soldatoj troviĝas nur je kvin kilometroj de la historia urbo. De antaŭ malmultaj tagoj ĝis nun niaj fortoj konkeris al la malamiko en tiu grava sektoro pli ol kvardek kilometroj, sen ke la ekipoj de aviadiloj, alportitaj al aliaj partoj de la ribeluloj, povis eviti tion.

LA LASTA KRIMO DE LA FAŜISTA AVIACIO KONTRAŬ BARCELONO.

Kvankam la faŝista aviacio kutimigis nin al la plej teruraj fiagoj kaj al la plej abomenaj krimoj, ni devas konstati, ke la faro de la sabato 28a de Majo surpaŝas ĉiujn krimojn kaj lasas nin sen vortoj adekvataj al ĝia grandeco. Kvankam ili diskonigis la uzon de revenĝoj neniu povis atendi la sadismon supozantan la faron de tiu tago.

Superflugi grandan urbon, kiu troviĝas malproksime de la fajro-linio, kiam la sendefendaj urbanoj troviĝas ripozantaj pro la laĉiĝo de la taglaboro; ili blinde semas la bombojn kvazaŭ ili semus grejnon, sur kampo, okazigas la morton, sen atendi, ke post la surprizo, la urbanoj povu organizi tion plej elementare el la antaŭzorgoj; forkuri sen atendi batalon tuj post la sono de la kanono de la urbbaterioj aŭ leviĝi aviadilo de la plej proksima aviacikampo; ĉio, tio konstituas skalon da malkuraĝo, aron da krimoj, turmentmalŝparemon, kiuj malkovras krimulan animon, sangosoifantan, pro la praktikado de krimo.

La bomboj ĵetitaj sur la urbon Barcelona estis multaj dekduoj, tiom, kiom povas porti sep trimotoroj "Junkers" devenantaj de Palma de Mallorca.

Se tiuj sep trimotoroj ŝarĝitaj da bomboj estus sin direktintaj kontraŭ la strategiaj lokoj, atakante kaj sin defendante, pro la respondo, kiun ili povus esti ricevintaj, eble ni estus konsentintaj al ili militan rajton, sed la okupantoj de tiuj sep "Junkers" ne agis kiel soldatoj.

Nº. 16.

Ili blinde eniris tra la Oriento de la urbo kaj eliris tra la Okcidento semante la bombojn senrimarke, sen esti grava por ili la loko kie la bomboj faladis. Tiel la mortintoj estis pli ol cento. Multe pli estis la vunditoj, la kontuzitoj, kaj la akcidentitoj.

Inter tiuj mortintoj kaj vunditoj estas el ĉio: Viroj kaj virinoj, infanoj kaj maljunuloj. Sed ne estas soldatoj nek milicianoj, evidenta pruvo, ke la bombojn estis ĵetitaj sur la kvartalojn de la urbo kaj ne sur la lokojn, kie estus armitaj viroj, kiuj povus esti respondintaj per siaj kanonoj



Cu vi bezonas pli da pruvoj por diri al mi, ke mi estas krimulo?

aviacio.

Tiu-ĉi morala sankcio kaj la materia helpo, kiu estas ĝia natura konsekvenco konsolas nin, la hispanoj-viktimoj de la malkuraĝaj atakoj, kaj samtempe kuraĝigas nin por daŭrigi nian lukton por la libereco de Hispanio, kiu ankaŭ estas la lukto por la libereco de ĉiuj popoloj.

aŭ per siaj fusiloj. Estas malplaĉa memori la kolonojn de la urbajurnaloj, kiuj rakontas sur kiuj lokoj la bomboj falis kaj personoj falis mortintaj aŭ vunditaj pro la faŝista mitraĵlo torento falinta. Tiamaniere la super kiuj ne flugos la faŝistaj flugmaŝinoj estas la Kastelo de Montjuic, la lokoj kie estas baterioj, kaj ankaŭ la domoj, kiuj taŭgas kiel kazinoj....

La popolaj kvartaloj, la stratetoj de la malnova parto de la urbo, kie la loĝantoj estas ege grupigitaj, la modernaj stratoj, la kvartaloj de malkaraj domoj, tiuj jes, ili estas certa paŝcelo de la krudelaj kaj malkuraĝaj aviadistoj.

Sed ĉia krimo havas sian punon. En landoj el la civilizita mondo oni perceptas la signalojn montrantajn, ke la homoj havantaj konsciencon bone rimarkis la sencon havantan la hispana milito.

Kaj la ĉiuta mondo energie devas kontraŭigi la krimojn faritajn sendanĝere de la faŝista

LA MORTO DE LA PERFIDULO MOLA.

Kiam tempesto nuligis la faman militŝiparon "Invencible" (Nevenkebla), kiun Felipe la II^a igis pretigi en la naciaj ŝipkonstruejoj, la fanatika kaj melankolia reĝo diris: "Mi sendis ĝin batali kontraŭ la angloj, ne kontraŭ la metereologiaj elementoj".

Franco, sciinta pri la morto de la generalo Mola, estus diranta: "Mi sendis la generalon krimulan por platigi Bilbao'n, ne por venki la fizikajn elementojn".

Sed la fakto estas, ke la generalo, kiu revis lasi nenion starantan en Bilbao, dank'al la flugmaŝinoj, kiujn Germanujo kaj Italujo metis je lia dispono, falis pro aviaci-akcidento, dum esplorflugado eble preparante unu el tiuj bombaroj, kiuj transformis la nordon je vasta serio da ruinoj. Oni ripetigis la malnova hispana proverbo "Kiu per fero mortigas, tiu per fero mortas". Ĉi-tiun fojon, la naturaj elementoj estas realigintaj riparverkon.

Unue falis Sanjurjo bruligita inter la flamoj de aviadilo; nun estis Mola, kiu falis. Ni la katalunoj diras: "Ne estas du sen tri". Kompreneble, ke tio estus kredi al supertiĉo, sed estas espereble, estas eble, ke la fakto okazu. Nu; ni ne konfidu al la elementoj nek al hazardo por fini la militistajn faŝistajn bandojn, tute male, samkiel la angloj, kiuj ne konfidis nur al la kaprica helpo de la elementoj por findetruki la ŝiparon de Felipe la IIa atakante la difektitajn ŝipojn, ni arde devas ankaŭ ataki kontraŭ la malamiko, por ke pro la malvenkoj ili konvinkigu pri la fakto, ke la popolo ne lasas forrabi siajn konkerojn, kiuj kostis al ĝi tiom da sango kaj ofero.

Guste, Franco perdis persistan kaj inteligentan kunlaboranton; eble tiu plej bona el siaj bandoj: kruela, aroganta kaj, ĉefe, absoluta malamiko de la Respubliko, sen ia ajn dubo Mola estis la dekstra brako de la aspiranto al diktatoro, kaj estas nenecese diri, kiel tion bedaŭras la generalo "drinkemulo".

Ni opinias, ke tiu estas unu el la plej oportunaj okazoj por entuziasmigi la heroan rezistadon de la baskoj, kaj samtempe liveri al ili nian laŭpovan helpon por ke ne malpligrandiĝu ilia pruvita persistemo, kiel ankaŭ ne malpligrandiĝis tiu de Madrid nuligante ĉiujn triumfeserojn pri kiuj revis la faŝistoj helpataj de siaj eksterlandaj kunlaborantoj.

KION FARAS KAJ KION FARIS LA PROPAGANDA KOMISAREJO DE LA GENERALITAT DE KATALUNUJO.

INTERVJUO KUN JAUME MIRAVITLLES, KOMISARO DE PROPAGANDO,

Jaume Miravittles, konata Komisararo de la Propagando de Generalitat de Katalunujo rakontis al korespondanto de "Molodoj Bolŝevik" de Omsk (U.S.S.R.) interesajn informojn pri la funkciado de la Komisararo de Propagando en Barcelona.

En la politika kadro de Katalunujo la nomo de Jaume Miravittles havas grandan prestiĝon kaj eĉon de unuanimaj fervoroj. En ĉiuj politikaj kaj sociaj sektoroj oni estimas lian grandan kapablecon por iniciativo kaj laboro, lian entuziasmon, lian inteligentecon. Li estras la Propagandan Komisararon de la Generalitat. Kaj li realigadas ekde tiu posteno vere admirindan laboron. Laboron tre vastan, modernan, tre bone direktitan, kun celoj konkretaj kaj efikaj, adresitaj al rondo en kiuj tre interesas ĉi tiu propagando.

Estas ĉies rekonite, ke unu el la faktoroj en tiu ĉi batalo kontribuintaj plej potence hardigi la popolan spiriton donante al ĝi impeton kaj firmecon, estas tiu de la Propagando, disvolvita kun la fervoro kaj la entuziasmo, la pasio kaj la vibrado, kiujn la horo postulis. Kiam iam serene, povos esti skribata la historio de la batalo - jam kun perspektivo de tempo - oni devos dediĉi la ĉapitron de tiu ĉi tuta propaganda laboro - afiŝo broŝuro, gazeto, fotografaĵo, kiun en la milito oni faradas senlace. Nur tial oni povas plene kompreni la medion streĉan, hardan - de ĉi tiu horo de Hispanujo.

La Propaganda Komisararo de la Generalitat, sub la inteligenta kaj sentema direktado de Jaume Miravittles, efektivegas en tiun direkton unu bonegan laboron. Grandparte tiu propagando estas adresata al eksterlando serĉante koraajn rezonojn por la hispana afero. Akorde kun tiu sento la Komisararo havas siajn delegaciojn establitajn en Parizo, Londono, Bruselo, Stockholmo kaj

Nº. 16.

kaj baldaŭ starigos unu en Praha kaj Nov Jorko. Propogando kaj multobla. Ekde la sobra afiŝo vibranta, kiu klopodas deteni la atenton de la homo sur la strato, ĝis la broŝuroj en diversaj lingvoj, celanta veki eĥon en malproksimaj medioj. Ekde la informa bulteno ĝis la dokumenta filmo. Ekde la publika festo ĝis la ekspozicio kun la primitivaj temoj. Kaj ĉio ĉi kun rigora sento de arto, de estetika digno, kiu donas tie ĉi majestan rangon al ĉi tiu laboro, kiun la Propoganda Komisarejo realigadas.

Ciutage estas eldonata, en diversaj lingvoj, bulteno informa kaj komentaria pri temoj de milito kaj ariergardo. Tiu bulteno estas sendita ĉefe al eksterlando. Ĉiusemajne proksimume, oni eldonas la fotografan serion, dokumentan pri la doloro kaj la krueleco de la milito, dramaj bildoj pri la ĥoroj, kie Hispanujo nun vivas. Tiuj grafikaj kolektoj estas destenitaj ankaŭ ĉefe al eksterlando.

Eldono de la Komisarejo estas ankaŭ la gazeto "Nova Iberia", de kiu oni publikigis ĝis nun kvar numerojn. Ĝi estas difinita antaŭ ĉio por kolekti la profundan transformadon, kiun la milito impresas sur Katalunujon en la diversaj aspektoj de ĝia kultura kaj socia organizo. En Hispanujo ne nur disvolviĝas unu milito. Profunda renovigo skuas ĉiujn fibrojn de la socia vivo, kaj tiu forta pulso de la ariergardo, tiu sopiro produktema kaj kreanta, estas tio, kio inspiras la paĝojn de "Nova Iberia". Per tiu revuo oni povas koni, ekzemple, ion el la milito, kiun Katalunujo faris en la sektoro de la socia helpo.

Alia publikaĵo de la Propoganda Komisarejo estas tiu dediĉita al Madrido pro ĝia bonekzempla defendo: cent paĝojn kun teksto kaj fotografajoj de granda dokumenta valoro kaj esprinkapabla. Du partojn entenas la volumo: unu estas tiu destinita al la kontraŭstaro kaj doloro de Madrido, alia pri la helpo, kiun Barcelono havigas, sub la diversaj aspektoj, al tiu Madrida defendo.

Estis eldonita granda kolekto de afiŝoj, kun desegnaĵoj kaj fotoj. Kaj estas starigita unu fako de fotografio. Kaj alia de kinomatografio. Temoj el la fronto kaj el la ariergardo estis transformitaj en filmojn de alta propagandvaloro.

Laboro de la Komisarejo estas la organizado de festoj kaj publikaj kunvenoj, en kiuj oni manifestas la signifon de la batalo. Ankaŭ estas ĝia kreaĵo la "Casal de Cultura" (Domo de la Kulturo). Kaj ekspozicio "Sep Monatojn de la Milito", antaŭ nelonge inaŭgurita en Barcelono. (Oni volas transporti tiun ekspozicion al Madrido por ke ĝi povu esti ĝi granda populara sukceso).

Tiu estas skeme la laboro realigita de la Propaganda Komisarejo, sub la inteligenta direktado de Jaume Miravittles. Inter la laboro, ekzistas ankoraŭ projekto de Ekspozicio de la Militindustrioj. Kiel oni scias, en Katalunujo ne estis militindustrioj. Nun pro la postulo de la milito ili estis kreitaj. Unuj estas por tiel diri, nova establaĵo. Aliaj estas produkto de la transformo kaj adepto de civilaj industrioj jam ekzistantaj. En Katalunujo oni faras nun kuglojn, aviadbombojn, mitralpafaĵojn.... Tio ĉio emas kontentigi tiun fundamentan aspekton de la militbezonoj. Ĉion oni projektas kaj direktas al la servo por la lukto. (Pitoreska ekzemplo: fabriko, kiu antaŭe faris tiujn malgrandajn metalajn tubojn por la karmino, faras nun tubetojn por la kugloj....) Ĉion ĉi portos grafike, okulfrape, al tiu preparata ekspozicio, sintezo de la militindustrioj. (Ĉion kompreneble, kion oni povos porti, ekzistantaj aferoj kaj aspektoj, kiujn la prudento konsilos kaŝgardi). La ekspozicio estos granda elmonro de tio, kion la milito postulis de la ariergardo sen kiu la avangardo ne povus ekzisti. Kaj ĝi estos la plua signo de la trafeco kun kiu la Propaganda Komisarejo efektivegus sian taskon.

Tion ĉion rakontis al mi Jaume Miravittles dum mia intervjuo rilate la laboron kaj la signifon de la Komisarejo de Propagando. Sidante apud la ĝenerale konata kaj amata Komisaro, mi povis sperti pri kia psikologia kaj teoria konoj la Kataluna Komisaro de Propagando. Propagando estas nova tereno, nova objekto, sen kiu en la moderna mondo oni ne povas akiri la modernajn aĵojn. Propagando estas potenco, kiun ni nepre devas uzi en nia batalo kont-

raŭ la faŝismo.

Kiuj aĵoj estas plej efikaj en propagando mi demandis al li?

Mi spertis respondis la Komisararo, ke ĝis nun ni akiris plej grandan sukceson pereniaj bultenoj, kiuj konstante bombardas la poŝtkestojn de ĉiuj redakcioj en la mondo, esceptante la faŝistajn landojn, kreante por ni la fervoran apogon kaj ankaŭ la kinejo. Ni havas ankaŭ la proprajn filmojn kun propraj laboratoroj kaj produktas nian propran filmon "España al Día" (Hispanujo de Hodiaŭ), kiu estas preskaŭ en ĉiuj kinejoj el mondo prezentataj. El diversaj flankoj ni ricevas konstante atestojn de rekono.

El kiuj landoj vi ricevas la plej grandan apogon?

"Estas malfacile difini tion, ĉar ni ricevas moralan kaj materialan helpon ne nur el la demokrataj landoj, sed ankaŭ el la faŝistaj landoj. El Germanujo, Italujo, Portugalujo kaj eĉ el la malproksima Japanujo ni ricevas regule monsumojn. Sed tamen kronologie staras: Usono, Francujo, poste Belgujo, Anglujo, Svedujo, Norvegujo, Nederlando kaj kompreneble Sovet - Unio, sen kies helpo ni ne estos en stato gajni la militon!".

Cu post la fino de la milito la Komisararo de la Propagando daŭrigos sian agadon?

"Kompreneble, nun ni dediĉas ĉion al la milito kaj post la milito estos necese dediĉi ĉion al novaj akiroj de nia organizado rilate la nian ekonomian kaj socialan ordon".

"Nia tasko kaj nia laboro estas preskaŭ plenumo de misio por nia popolo. En jaro 1873 komencis jam la revolucia konvulsio de nia popolo kontraŭ la feŭdalismo, ekspluato kaj subpremo. La liberiga lukto de nia popolo kontraŭ la subpremantoj trairis jam diversajn sangajn periodojn, de jaro 1873, 1902, 1907, 1909, 1917, 1929, 1931, 1934 ĝis jaro 1936. Tiuj ciferoj montras, ke nia popolo povas persisti kaj venki. Nia tasko estas ĉiam rehabiliti kaj diskonigi la veron pri ĝia batalo por libereco kaj demokratio. La nova registaro ĵus starigita estas la elmonro, ke nia popolo deziras nek registaron anarĥistan, nek alian, sed nur veran demokratian decan por ĝia revolucia kaj libereca historio."

Cu vi estas kontenta pri la rezultoj akiritaj dum la funkciado de la Komisararo de Propagando?

"Jes, mi estas tre kontenta. La bonan rezultaton mi devas unue danki al bona organizo de nia entrepreno. Ĉiu regiono posedas sian propran Komisararon de Propagando: Aragono, Baskolando, Valencio kaj Barcelono. Inter ĉiuj ekzistas ideala kunlaboro kaj en ĉiuj troviĝas reciprokaj reprezentantoj de nomitaj propagandadoj. Due la bona rezultato dependas de niaj kunlaborantoj, sen kies oferema kunlaboro la sukceso estiĝos neebla."

Multaj homoj atentantaj en antaŭĉambro kaj konstanta sonorigo de telefonoj ne permesis al mi plidaŭrigi nian interesan interparolon. Mi devis adiaŭi la Komisararon kaj doni la okazon al paciente atentanta interaĝintaro en antaŭĉambro. Forlasante la Komisararon mi admiris kaj ekestimis la genian Komisararon kiu povas tiel perfekte movi la grandan propagandan meĥanisman.

EN LA SEP REKONKERITAJ VILAĜOJ.

Antaŭ kelkaj tagoj la respublikanaj trupoj okupis sep vilaĝojn en la fronto de Guadalajara. La raportisto de "Mundo Obrero" vizitis tiujn denove al la lojala teritorio apartenantaj vilaĝoj kaj rakontas pri ili la jenon!

- Kiam la italaj trupoj devis sin retiri al Brihuega, ili detruis nenur la tutan vojon de Cifuentes, sed ankaŭ el ĉiuj proksimaj lokoj kunprenis kun si ĉiujn urbestrojn kaj personojn de la maldekstra tendenco. Tiel restis la

Nº. 16.

vilaĝoj; Torrecuadradilla, Sacecorbo, Cauredondo ktp. sen estrado. Depost la foriro de italoj, komencis la patroloj de "reketes" (faŝistoj) kontroli la vilaĝojn, sen okupi ilin. Ili rekvizigis, gluis iajn afiŝojn kaj foriris. Sed nun niaj trupoj okupis tiujn vilaĝojn.

Cauredondo, estas malgranda vilaĝeto de 120 enloĝantoj. La plej granda parto de la Junularo servas en la vicoj de Popolarmeo. La enloĝantoj, kiuj postrestis, kaj tiuj kiuj vidis la faŝistojn veni kaj foriri, estas senfidaj. Ili scias nenion. Ili scias nur, ke la faŝistoj pagis por iliaj ovoĵoj po 10 cendimoj. Sed ni scias, ekzemple, ke la faŝistoj dum unu el iliaj vizitoj eniris en domon de Dro Martin; frato de unu socialista deputado kaj detruis ĉiujn liajn kirurgajn instrumentojn, rompis la meblojn kaj ŝtelis liajn librojn kaj ludaĵojn de liaj infanoj. La najbaroj timas paroli pri tio.

Sacecorbo, estas jam iom pli grava. Ankaŭ ĉi tie venis faŝistoj ĉiutage. Plej ofte ĝi estis la kavalerio de "reketes", kiu vizitis la vilaĝon kaj deŝiris la plakatojn gluintajn de "falangistoj", sur kiuj ili gluis tiujn de "reketes". Kiam venis "falangistoj", ili faris la kontraŭon. Ili prenis kun si ovoĵojn, tritikon kaj lanon... La enloĝantoj kiuj ne levigis la manon por la faŝista saluto estis minacitaj per sabro. La mulejisto, kiu foje servis al la respublikanaj trupoj kiel gvidisto estis de faŝistoj mortigita. La sama okazis al la kafejisto Bartolomeo Andres, kiu ne vizitis la meson kaj ne fermis lian kafejon dum la Dioservo. Lia vidvino ploras hodiaŭ ĉe la enirejo de kafejo, kaj lia patrino kiel statuo sidas senmove turnita siajn okulojn al muro. La vilaĝanoj estis mirigitaj, kiam niaj soldatoj pagis por la ovoĵoj po 25 cendimoj. Ili prenas la monon kaj ĵetas ĝin teren por aŭskulti la sonon. Nur pri la papermono ili ankoraŭ ne konfidas. Ili diras, ke tiu mono estas alia ol tiu de "aliaj tien". Tiuj "tien" estas la faŝistoj de Abanadaz kaj aliaj lokoj.

Kiam en Julio la pasintan jaron venis ĉi tien la soldatoj de la popolo, ili lasis ĉion ne tuŝite. Ili postlasis nur malgrandan gardon. Poste venis la italoj kaj la faŝistaj rajdantoj, kaj ili portis kun si ĉion eblan. Kiam niaj soldatoj revenis ili trovas nur malĝojon kaj doloron. Samtempe kun tiuj vilaĝoj estas ankaŭ kelkaj gravaj strategiaj pozicioj okupitaj en la proksimaj montoj. De preĝejoj kaj estradomoj estis forigitaj la monarĥistaj flagoj kaj la respublikana trikolora flago levigita. En la stratoj la infanoj salutis niajn soldatojn kun pugnigitaj manoj. Kaj baldaŭ la tuta provinco Guadalajara kuŝos malantaŭ nia linio.

HISPANA PUBLIKA OPINIO PRI LA KUNVENO DE LIGO DE NACIOJ.

Oni ne povas diri, ke la Hispana publika opinio, pri la sinteno de neintervena komitato estis tiel seniluzigita, kiel pri la lasta kunveno de la Ligo de Nacioj, kiu devis pritrakti la eksterlandan intervenon en Hispanujo. Hispanujo apogas sin pli multe je siaj armeoj kaj ĝia militemo, ol je ĉiuj intertraktadoj kaj volas konduki sian taskon ĝis la fino; rapide liberigi Hispanujon el siaj internaj kaj eksteraj malamikoj kaj konstrui la novan socionordon, sur kies ripozas la socio de morgaŭ. Krome estis Hispanujo skandalmaniere trompita de Genava Instituto kaj ne posedas plu la fidon en ĝiaj agadrimedoj.

Spite, tiuj ambaŭ gravaj kondiĉoj priskribas la ĵurnaloj, kiuj reprezentas la publikan opinionon, kun la certa nerimarkebla rezervo la Genevan kunsidon.

- Unue la "Blanka Libro" en la posedo de la Hispana delegacio en Genevo, kiu estas de la hispana gazetaro rigardata kiel kolekto de pruvoj pri la ek-

sterlanda interveno en Hispanujo. Iki havis ĉi tie la opinion, ke la ligitaj statoj estus devigataj, repreni la respondecon, se Del Vajo montros al ili tiujn dokumentojn. Alieflanke ekzistas opinio, ke Francujo kaj Anglujo ne povus rifuzi agi, ĉar alie la milito en Hispanujo disvastiĝus en la milito Europa.

Ĉi tie oni estis ĝenerale de la opinio, ke la demando pri la libervoluloj estas duonsignifa, ĉar en la realeco ili ne estas libervoluloj, sed regulaj italaj trupoj. Tiel skribis "El Marcantil Valenciano", la organo de la Respublikana Unio, la dekstra flanko de la Popolfronto: "Diskuti pri la retiro de la libervoluloj signifas, ne voli la retiron kaj labori por la invad-milito". La ĵurnalo substrekas, ke la ĉeesto de germanaj kaj italaj trupoj signifas la duobla rompo de pakto de la Ligo de Nacioj kaj de la neinterveninterkonsento. La titola frazo de la koncerna ekzemplero esprimas pri la demando de eksterlanda interveno la animstaton de la tuta hispana popolo; "Se la pakto de la Ligo de Nacioj estos kondamnita, tiam la hispana popolo estas kun siaj malamikoj baldaŭ preta".

Kio rilatas la peradon, kio estas tiom multe en eksterlando priparolata, oni havas ĉi tie ĝenerale egalan opinion. Oni devas rememori pri la deklaro de la ministro - prezidanto Negrin, ke la perado de laŭleĝa hispana registaro neniam estos akceptata. Se la registaroj kiuj apogas la peradon, ofte pri tiu parolas, nur ofendas la hispanan naciofieron. Laŭ propono de Eden pri la interpaco, kiu donos la okazon por retiri la libervolulojn skribas "Frente Rojo", organo de la Komunista Partio Hispana; "La rompo de operacioj en la frontoj, por retiri la libervolulojn estos egale al organizado de la perado.

LA INTERNACIA KONFERENCO DE PARIS «ESPERANTO EN MODERNA VIVO»

Comissariat de Propaganda esprimas sian kontenton pro la bona akcepto farita al la kataluna delegacio, kiu partoprenis la Konferencon por unufoje pli aŭdigi la voĉon de popolo batalanta por plej bona Homaro, samkiel pro la bonaj konkludoj aprobitaj en ĝi kaj ankaŭ pro la saluttelegramo, kiun ĝi sendis al la Kataluna Registaro.

Comissariat de Propaganda esprimas ankaŭ samtempe sian plej sinceran dankon al la Laborista Esperanto Grupo de Paris pro la vespero de ĝi organizita por honori nian delegacion, en kies vespero partoprenis multaj delegitoj de aliaj landoj. Ankaŭ partoprenis k-do. Barthelmes, kiel reprezentanto de S.A.T., reprezentantoj de I.P.E. kaj ceteraj kamaradoj el aliaj esperanto-organizoj.

La vespero estis vera pruvo de simpatio por la afero, kiun defendas la hispana popolo. Niaj delegitoj atente respondis al la demandoj de la ĝeĉeestantoj, kiuj deziris informiĝi pri la stato de hispana problemo.

Laŭ peto de litova esperantisto, oni estis unu minuto silenta por honori la esperantistojn mortigitajn de la faŝistaj hordoj de Franco. Je la fino de tiu interfratiga vespero la k-do. organizintoj faris monkollekton por la viktimoj de faŝismo, kiun oni donis al nia delegacio por ĝia celutiligo.

Comissariat de Propaganda sincere dankas la organizintojn, partoprenintojn kaj ĝeĉeestintojn al tiu porhispana vespero petante samtempe ilian senĉesan kunlaboradon por la celo, kiun ni defendas, por la Libereco, por Esperanto!